

KYTS 4.2 VISHNOH

KRAMOSYABHIMAATIHA - KRISHNA

YAJURVEDA TAITTIRIYA SAMHITA PATHA

kṛṣṇa yajurvēdīya taittirīya saṃhitāyā-ñchaturthakāṇḍē dvītīyaḥ praśnaḥ -
dēvayajanagrahābhidhānaṃ

ō-nnamaḥ paramātmanē, śrī mahāgaṇapatayē namaḥ,
śrī gurubhyō namaḥ □ ḥariḥ ōm □

viṣṇōḥ kramō-'syabhimātīhā gāyatra-ñChanda ā rōha pṛthivīmanu vikrāmasva
nirbhakta-ssa ya-ndviṣmō viṣṇōḥ kramō-'syabhiśastīhā traiṣṭubha-ñChanda ā
rōhāntarīkṣamanu vikrāmasva nirbhakta-ssa ya-ndviṣmō viṣṇōḥ kramō-'syarātīyatō
hantā jāgata-ñChanda ā rōha divamanu vikrāmasva nirbhakta-ssa ya-ndviṣmō viṣṇōḥ
[viṣṇōḥ, kramō-'si śatrūyatō] 1

kramō-'si śatrūyatō hantā-'nuṣṭubha-ñChanda ā rōha diśō-'nu vikrāmasva nirbhakta-
ssa ya-ndviṣmaḥ □ akrādadagni-sstanayāniva dyauḥ, kṣāmā rēriha-dvīrudhā-
ssamañjann □ sadyō jāññānō vi hīmidhō akhyaḍā rōdāsī bhānunā bhātyantaḥ □
agnē-'bhyāvartinnabhi na ā vartasvā-"yūṣā varchāsā sanyā mēdhayā prajayā dhanēna
□ agnē [agnē, aṅgira-śśata-ntē] 2

aṅgira-śśata-ntē santvāvṛtā-ssahasrā-nta upāvṛtāḥ □ tāsā-mpōśasyā pōṣēṇa punārnō
naṣtamā kṛdhi punārnō rayimā kṛdhi □ punārūrjā nivartasva punārna iṣā-"yūṣā □
punārnaḥ pāhi viśvatāḥ □ saha rayyā ni vartasvāgnē pinvasva dhārāyā □
viśvaphsnīyā viśva taparī □ udūttamaṃ varuṇa pāsā maśmadavā-'dhamam- [-
'dhamam, vi māddhyamagg śrāthāya □] 3

--ṃvi māddhyamagg śrāthāya □ athā vāyamāditya vṛtē tavānāgasō adītayē syāma
□ ā tvā-'hārṣa-māntarābhūrdhruvastiṣṭhā 'vichāchaliḥ □ viśastvā sarvā
vāñchantvasmi-nrāṣṭramadhī śraya □ agnē bṛhannuṣasāmūrdhvō āsthānirjagmivān-
tamāsō jyōtiṣā-"gāt □ agnirbhānunā ruśatā svaṅga ā jātō viśvā sadmānyaprāḥ □ sīda
tva-mmāturasyā [sīda tva-mmāturasyāḥ, upasthē viśvānyagnē] 4

upasthē viśvānyagnē vāyunāni vidvān □ maināmarchiṣā mā tapāsā-'bhi sūśuchō-
'ntarāsyāgṃ śukrajyōtirvi bhāhi □ antarāgnē ruḥā tvamukhāyā sadānē svē □
tasyāstvagṃ harāsā tapañjātāvēda-śśivō bhāva □ śivō bhūtvā mahyāmagṇē-'thō sīda

śivastvam □ śivāḥ kṛtvā diśa-ssarvā-ssvām yōnimihā-” sádaḥ □ haḡṃsa-śśúchiṣa
dvasúrantarikaṣa-saddhōtā vēdiṣadatīthi rdurōṇasat □ nṛṣadvāraṣa-dṛṭasa-dvyōmaṣa-
dabjā gōjā ṛtajā ádrijā ṛta-mbṛhat □ 5 □

**(divaṃanu vi krāmasva nirbhakta-ssa ya-ndviṣmō viṣṇō - rdhanēnāgnē -
‘dhama - maṣyāḥ - śúchiṣath - ṣōḍāśa cha) (a. 1)**

divasparī prathama-ñjājñē aḡniraṣma-ddviṭiya-mparī jātavēdāḥ □ ṛṭiyāmaḡḡpsu
nṛmaṇā ajāsrāmindhāna ēna-ñjaratē svādhīḥ □ vīdmā tē agnē trēdhā trayāṇī vīdmā tē
sadma vibhīta-mpuruṭrā □ vīdmā tē nāmā paraṃa-ḡguhā yadvīdmā tamuṭṣaḡḡ yatā
āḡaḡanthā □ saṃudrē tvā nṛmaṇā aḡḡsvāntarnṛchakṣā īdhē divō aḡṇa ūdhanñ □ ṛṭiyē
tvā [ṛṭiyē tvā, rajāsi tasthivāḡḡḡ sāmṛtasyā] 6

rajāsi tasthivāḡḡḡ sāmṛtasyā yōnaú mahiṣā áhinvann □ akrāndadāḡḡni-sstaṇayānniva
dyauḡ, kṣāmā rēriha-dvīrudhā-ssamañjann □ saḡyō jāññānō vi hīmidhō akhyaḡdā
rōdāsī bhānunā bhātyantaḥ □ uśi-kpāvākō áraṭi-ssūmēdhā martēṣvāḡniraḡḡḡ nīdhāyi
□ iyāṛti dhūmamāruṣa-mbharībhṛaduchChukrēṇā śōchiṣā dyāminākṣat □ viśváśya
kēṭurbhuvānasyā garbhā ā [ ] 7

rōdāsī aprñājjāyāmānaḥ □ vīḡḡ-ñchīdadṛimabhina-tparāyan janā yadaḡḡnimayājanta
pañchá □ śṛñāmūdārō dhāruṇō rayīñā-mmāñiṣāñā-mprārpāñā-ssōmāḡōpāḥ □ vasō-
ssūnu-ssahāsō aḡḡpsu rājā vi bhātyagrā uṣasāmīdhānaḥ □ yastē ádya kṛṇavā-
dbhadraśōchē-‘pūpa-ndēva ḡṛtavāntamāgnē □ prata-nnāya pratāram vasyō
achChābhi dyumna-ndēvabhaktaḡḡ yaviṣṭha □ ā [ ] 8

ta-mbhāja sauśravāśēśvāḡḡna uktha-úkthā ā bhāja śāśyamānē □ priya-ssūryē priyō
aḡḡnā bhāvātyujjātēnā bhīnadāḡḡdujjanīṭvaiḥ □ tvāmāgnē yajāmānā anu dyūn. viśvā
vasūni dadhirē vāryāñi □ tvayā saḡḡa draviṇamīchChamānā vraja-ḡḡḡmāntamuśījō vi
vāvruḥ □ dṛśānō rukma ūrvyā vyādyau-ddurmarṣamāyú-śśriyē rūchānaḥ □
aḡḡniraḡḡḡtō abhava-dvayōbhīryadē- -ḡḡ-ndyaurajānaya-thsurētāḥ □ 9 □

(ṛṭiyē tvā - garbhā ā - yaviṣṭhā-” - ya - chchātvāri cha) (a. 2)

annāpatē-‘nnāśya nō dēhyanamīvasyā śuśmiñāḥ □ pra pradātārá-ntāriṣa ūrjā-nnō
dhēhi dvīpadē chatuṣpadē □ udú tvā viśvē dēvā agnē bharāntu chittībhiḥ □ sa nō
bhava śivatāma-ssupratīkō vībhāvāsuh □ prēdāgnē jyōtiṣmān. yāhi
śivēbhīraḡḡchībhīstvam □ bṛhadbhi-rbhānubhi-rbhāśa-nmā hīḡḡḡsī staṇuvā prajāḥ □
saṃidhā-‘ḡḡni-ndúvasyata ḡṛṭairbōdhayaṭātīthim □ ā- [ā, aḡḡḡḡ. haḡyā jūhōtana □]
10

-‘smīn. haḡyā jūhōtana □ praprāyamāḡḡnirbhāraṭasyā śṛṇvē vi ya-thsūryō na rōchātē
bṛhadbhāḥ □ abhi yaḥ pūru-mpṛtānāsu taṣṭhau dīdāya daivyō atīthi-śśivō naḥ □ āpō
dēvīḥ pratī ḡṛḡḡḡḡta bhasmaṭa-thsyōnē kṛṇuddhvagḡḡ surābhāvú lōkē □ tasmaī
namantā-ñjanāya-ssupatnīrmātēvā puṭra-mbībhṛtā svēnam □ aḡḡḡsvāgnē sadhīṣṭava-

[aphsvāgnē sadhiṣṭavā, sauśadhīranū ruddhyasē] 11

sauśadhīranū ruddhyasē] garbhē sañjāyasē punaḥ] garbhō aśyōśadhīnā-ṅgarbhō
vanāspatīnām] garbhō viśvāsya bhūtasyāgnē garbhō apāmāsi] prasadya
bhasmānā yōnīmaśchā pṛthivīmāgnē] saḡṃsṛjyā mātṛbhīstva-ñjyōtiṣmā-npunarā-
'śadaḥ] punārāsadya sadānamāśchā pṛthivīmāgnē] śēṣē māturyathōpasthē
'ntarāsyāgṃ śīvatāmaḥ] punārūrjā [ ] 12

-ni vārtasvā punāragna iṣā "yūṣā] punārnaḥ pāhi viśvatāḥ] saha rayyā ni
vārtasvāgnē pinvasvā dhārāyā] viśvaphsnīyā viśvatāsparī] punāstvā "dītyā ruḍrā
vasāva-ssamīndhatā-mpunārbrāhmāṇō vasunītha yajñaiḥ] ghr̥tēna tva-ntānuvō
vardhayasva saṭyā-ssāntu yajāmānasya kāmāḥ] bōdhā nō aśya vachāsō yaviṣṭha
magmhiṣṭhasya prabhītasya svadhāvaḥ] pīyāti tvō anū tvō gr̥ṇāti vāndārūstē
tānuvām vandē agnē] sa bōdhi sūirmaghavā vasudāvā vasūpatiḥ] yuyōddhyāsma-
ddvēṣāgṃsi] 13]

(ā - tavō - rjā-' - nu - ṣōḍāśa cha) (a. 3)

apēta vīta vi chā sarpatātō yē-'tra stha pūrāṇā yē cha nūtānāḥ] adādidam yamō-
'vasānā-mpṛthivyā akrānīma-mpītarō lōkamāsmāi] agnērbhasmāsyāgnēḥ
purīṣamasi saññānāmāsi kāmādharaṇa-mmayī tē kāmādharaṇa-mbhūyāt] sam yā
vāḥ priyāstānuva-ssa-mpriyā hṛdayāni vaḥ] ātmā vō astu [astu, sampriyā] 14

sampriyā-ssampriyāstānuvō mamā] ayagṃ sō agniryasmīn-thsōmāmindrā-ssūta-
ndadhē jaṭharē vāvaśānaḥ] saḥasriyaṃ vājamatyā-nna saptigṃ sasāvān-thsan-
thstūyasē jātavēdaḥ] agnē dīvō arṇamachChā jigāsyachChā dēvāgṃ ūchiṣē dhiṣṇiyā
yē] yāḥ parastā-drōchanē sūryāsya yāschā vastā-dupaṭiṣṭhānta āpāḥ] agnē ya-ttē
dīvi varchāḥ pṛthivyām yadōśadhī- [pṛthivyām yadōśadhīṣu, aḥsu vā yajatra] 15

-ṣvaḥsu vā yajatra] yēnāntarīkṣa-murvatātanthā tvēṣa-ssa bhānurārṇavō nṛchakṣāḥ
] purīṣyāsō agnayāḥ prāvaṇēbhī-ssajōśasaḥ] juṣantāgṃ havyamāhūtamanamīvā iṣō
maḥīḥ] idāmāgnē purudagṃ saḡṃ saṇi-ṅgō-śśāsvattāmagṃ havāmānāya sādha]
syānnā-ssūnustānyō vijāvā-'gnē sā tē sumatirbhūtvasmē] aya-ntē yōnīr-ṛtviyō yatō
jātō arōchathāḥ] ta-ñjāna- [ta-ñjānann, aḡṇā ā rōhāthā nō] 16

-nnāḡṇā ā rōhāthā nō vardhayā rayim] chidāsī tayā dēvatāyā-'ṅgiraśva-ddhruvā sīda
parīchidāsī tayā dēvatāyā-'ṅgiraśva-ddhruvā sīda lōka-mpīṇa Chīdra-mpṛṇāthō sīda
śīvā tvam] īndrāgnī tvā br̥haspatirāsmīn. yōnāvasīṣadann] tā āśya sūdādōhasa-
ssōmagḡ śrīṇantī pṛśñāyah] janmā-ndēvānām viśāstriṣvā rōchanē dīvaḥ] 17]

(āstvō - śadhīṣu - jāna - nnaṣṭāchātvarīgṃśachcha) (a. 4)

samītagṃ saṅkālpēthāgṃ sampriyau rōchiṣṇū sūmanāsyamānau] iṣamūrjāmaḥbi
saḡvasānau sam vā-mmanāgṃsi sam vrātā samú chīttānyā-'kāram] agnē

purīṣyādhīpā bhāvā tva-nnāḥ □ iṣamūrjaṃ yajāmānāya dhēhi □ purīṣyāstvamāgnē
rayimā-npūṣṭimāgṃ āsi □ śivāḥ kṛtvā diśa-ssarvā-ssvām yōnimihā-‘śadaḥ □ bhavāta-
nna-ssamānasau samōkasā [samōkasau, arēpasau □] 18

-varēpasau □ mā yajñagṃ higṃsiṣṭa-mmā yajñapāti-ñjātavēdasau śivau
bhavatamaḍya nāḥ □ mātēvā puṭra-mpṛthivī purīṣyāmagṃ svē yōnāvabhārūkhā □
tām viśvaīrdēvair-ṛtubhī-ssamvidānaḥ prajāpātirviśvakārmā vi muñchatu □ yadasya
pārē rajāsa-śśukra-ñjyōtirajāyata □ ta-nnāḥ parṣadati dviṣō-‘gnē vaiśvānara svāhā □
nama-ssu tē nir-ṛtē viśvarūpē- [viśvarūpē, aṣmayam vi chṛtā] 19

-‘aṣmayam vi chṛtā bandhamētam □ yamēna tvam yamyā sam vidānōttama-
nnākamadhī rōhayēmam □ yattē dēvī nir-ṛtirābaḥbandha dāmā grīvāsvā vichartyam □
ida-ntē ta-dviṣyām yāyūṣō na maddhyādathā jīvaḥ pītumāddhi pramūktaḥ □ yasyāstē
aṣyāḥ krūra āsañjuhōmyēṣā-mbandhānāmavaśarjānāya □ bhūmiriti tvā janā vidurnir-
ṛti- [vidurnir-ṛtiḥ, iti tvā ‘ha-mparī] 20

-riti tvā ‘ha-mparī vēda viśvatāḥ □ asūnvantāma yajāmānamichCha stēnasyētyān-
taskāraṣyān vēṣi □ anya maśma-dīchCha sā tā ityā namō dēvī nir-ṛtē tubhyāmastu □
dēvīmaha-annir-ṛtiṃ vandāmānaḥ pītēvā puṭra-ndāsayē vachōbhiḥ □ viśvāsyā yā
jāyāmānasyā vēdā śirā-śśiraḥ prati sūrī vi chāṣṭē □ nivēśāna-ssaṅgamānō vasūnām
viśvā rūpā-‘bhi chāṣṭē [rūpā-‘bhi chāṣṭē, śachībhiḥ □] 21

śachībhiḥ □ dēva īva savitā saṭyadharmēndrō na tāsthau samarē pāthīnām □ sam
vāraṭrā dādhatanaḥ nirāhāvān kṛṇōtana □ siñchāmāhā avāṭamudriṇām vāyam viśvā-
‘hā-‘dāṣṭamakṣitam □ niṣkṛtāhā-vamavaṭagṃ sūvarātragṃ sūṣēchanam □ udriṇagṃ
siñchē akṣitam □ sīrā yuñjanti kavayō yugā vi tānvatē pṛthak □ dhīrā dēvēṣu
sumṇayā □ yunakta sīrā vi yugā tānōta kṛtē yōnau vapatēha [ ] 22

bījām □ girā chā śruṣṭi-ssabhārā asānnō nēdīya i-thsrṇyā pakvamā ‘yat □ lāngāla-
mpavīravagṃ suśēvagṃ sumatithsāru □ udi-tkṛṣati gāmaṇi-mprapharvyā-ñcha
pīvārīm □ praṣthāvā-drathāvāhānam □ śuna-nnaḥ phālā vi tudantu bhūmignḥ śuna-
nḥkīnāśā abhi yantu vāhān □ śuna-mparjanyō madhūnā payōbhi-śśunāsīrā
śunamaśmāsū dhattam □ kāmā-ñkāmādughē dhukṣva mītrāya varūṇāya cha □
indrāyāgnayē pūṣṇa ośadhībhyāḥ prajābhyāḥ □ ghṛtēna sītā madhūnā samāktā
viśvaīrdēvairanumatā marudbhīḥ □ ūrjāsvatī payāsā pinvāmānā-‘smān-thsītē payāsā-
‘bhyā-vāvṛthsva □ 23 □

**(samōkasau-viśvarūpē-vidurnir-ṛti-ṛabhi chāṣṭa-īha-mītrāya-
dvāvignṣatischa) (a. 5)**

yā jātā ośadhayō dēvēbhyāstriyuga-mpurā □ mandāmi baḥhrūṇāmahagṃ śata-
ndhāmāni sapta chā □ śataṃ vō abā-ndhāmāni sahasrāmūta vō ruhāḥ □ athā
śatakratvō yūyamīma-mmē agāda-ñkṛta □ puṣpāvatīḥ praśūvatīḥ phalīnīraphalā ūta □

aśvā iva sajitvārī-rvīrudhāḥ pārayiṣṇavāḥ □ ośadhīriti mātarā-stadvō dēvī-rupā bruvē
□ rapāgṃsi vighnatīrīṭa rapā- [vighnatīrīṭa rapāḥ, chātayāmānāḥ □] 24

-śchātayāmānāḥ □ aśvatthē vō niśadāna-mparṇē vō vasatīḥ kṛtā □ gōbhāja i-
tkilāsathā ya-thsānavāthā pūrūṣam □ yadaḥam vājayā-nṇimā ośadhīrhastā ādadhē □
ātmā yakṣmāsya naśyati purā jīvaḡrbhō yathā □ yadośadhaya-ssaṅgachChāntē
rājāṇa-ssamītā viva □ vipra-ssa ūchyatē bhiṣagrākṣōhā 'mīva chātānaḥ □ niṣkṛti-
rnāmāvō mātā-'thā yūyaggsthā saṅkṛtīḥ □ sarāḥ patātriṇī- [sarāḥ patātriṇīḥ, sthāṇa
yadā mayāti] 25

-sthāṇa yadā mayāti niṣkṛta □ anyā vō anyāmāva-tvanyā-'nyasyā upāvata □ tā-
ssarvā ośadhaya-ssaṃvidānā ida-mmē prāvātā vachāḥ □ uchChuṣmā ośadhīnā-ṅgāvō
gōṣṭhā dīvēratē □ dhanagṃ saṅiṣyantī nāmātmāna-ntavā pūruṣa □ atī viśvāḥ
pariṣṭhāstēna iva vrajamākramuḥ □ ośadhayaḥ prāchūchyavu rya-tki-ñchā tanuvāgṃ
rapāḥ □ yā- [yāḥ, ta ātasthu-rātmānaṃ yā] 26

-stā ātasthu-rātmānaṃ yā āviviśuḥ parūḥ paruḥ □ tāstē yakṣmaṃ vibādhanā muḡrō
māddhyamaśīrīva □ sākam yakṣma pra pāta śyēnēnā kikiḍīvinā □ sākam vātāsya-
dhrājyā sāka-nnāsya niḥākāyā □ aśvāvatiḡm sōmavati mūrjayāntī mudōjasam □ ā
vithsi sarvā ośadhīrasmā ariṣṭatātayē □ yāḥ phalīnīryā āphalā āpuṣpā yāschā puṣpiṇīḥ
□ bṛhaspati prasūtā stānō muñchantvagṃ hāsah □ yā [yāḥ, ośadhaya-ssōmārājñīḥ]
27

ośadhaya-ssōmārājñīḥ pravīṣṭāḥ pṛthivīmanu □ tāsā-ntvamāsyuttamā praṇō jīvātāvē-
suva □ aṇapatāntīravada-ndīva ośadayaḥ pari □ ya-ñjīva maśṇavā mahai na sa riṣyāti
pūrūṣah □ yāschēda mūpa-śṛṇvantī yāschā dūra-mparāgatāḥ □ iha saṅgatyā tā-
ssarvā aśmai sa-ndātta bhēṣajam □ mā vō riṣa-tkhanītā yasmai chāha-ñkhanāmi vaḥ
□ dvīpa-chchatuṣpa-dāsmākagṃ sarvā-mastvanāturam □ ośadhaya-ssaṃ vādantē
sōmēna saha rājñā □ yasmai karōti brāhmaṇastagṃ rāja-npārayāmasi □ 28 □

(rapāḥ - patātriṇī- ryā - agṃhāsō yāḥ - khanāmi vō - 'ṣṭādāśa cha) (a. 6)

mā nō higṃsījjanītā yaḥ pṛthivyā yō vā divagṃ satyadhārmā jajānā □
yāschāpaśchandrā bṛhatīrajāṇa kasmai dēvāyā haṇiṣā vidhēma □ abhyāvartasva
pṛthivi yajñēna payāsā saha □ vapā-ntē agnirīṣitō-'vā sarpatu □ agnē ya-ttē śukram
yachchandram ya-tpūtam ya-dyajñiyām □ ta-ddēvēbhyō bharāmasi □
iṣamūrjāmaḥamīta ā [ā, daḍa ṛtasyā dhāmnō] 29

dāda ṛtasyā dhāmnō amṛtāsya yōnēḥ □ ā nō gōṣu viśatvauśadhīṣu jahāmi
sēdimanīrāmāivām □ agnē tava śravō vayō mahi bhrājantyarchayō vibhāvasō □
bṛhā-dbhānō śavāsā vājāmukthya-ndadhāsi dāśuṣē kavē □ irajyannāgnē prathayasva
jantubhīrasmē rāyō amartya □ sa dārsātasyā vapuṣō vi rājasi pṛṇakṣi sāṇasiḡm rayim
□ ūrjō napājjātāvēda-ssuśastibhi-rmandāsva [ ] 30

dhītibhīrhitāḥ □ tvē iṣa-ssa-ndādhu-rbhūrīrētasa-śchītrō tayō vāmajātāḥ □
pāvaḥkavārchā-śśukravārchā anūnavarchā udiyarṣi bhānunā □ puṭraḥ pītarā
viḥcharannupāvasyubhē pṛṇakṣi rōdāsī □ ṛtāvāna-mmahiṣam viśvachārṣanimagnigṃ
sumnāyā dadhirē purō janāḥ □ śrutkāraṇagṃ saprathāstama-ntvā girā daivya-
mmānūṣā yugā □ niṣkātārā-maddhvaṛasya prachētasa-ṅkṣayāntagṃ rādhāsē maḥē
□ rāti-mbhr̥gūṅāmuśijā-ṅkavikrātu-mpr̥ṇakṣi sāṇasigṃ - [sāṇasim, rayim □] 31

rayim □ chitā-sstha pariḥchitā ūrdhvaḥchitā-śśrayaddhva-ntayā dēvatāyā-ṅgirāsva-
ddhruvā-ssīdata □ ā pyāyasva samētu tē viśvatā-ssōmā vṛṣṇiyam □ bhavā vājāsyā
saṅgathē □ sa-ntē payāgṃṣi samú yantu vājā-ssam vṛṣṇiyā-nyabhimātiṣāhāḥ □
āpyāyāmānō amṛtāya sōma divi śravāḡsyuttamāni dhiṣva □ 32 □

(ā - mandāsva - sāṇasi - mēkānnachātvarigṃśachchá) (a. 7)

abhyāsthā-dviśvāḥ pṛtānā arātīstadagnirāḥ tadu sōmā āha □ br̥haspati-ssavitā
tanmā āha pūṣā mā-dhā-thsukṛtasyā lōkē □ yadakrāndaḥ prathama-ñjāyāmāna
udyan-thsāmudrāduta vā purīṣāt □ śyēnasyā pakṣā hārīṇasyā bāhū upāstuta-ñjanīma
ta-ttē arvann □ apā-mpr̥ṣṭhamāsi yōnīraḡnē-ssāmudramabhitāḥ pinvāmānam □
vardhāmāna-mmāha [vardhāmāna-mmāhaḥ, ā cha puṣkāra-ndivō] 33

ā cha puṣkāra-ndivō mātrāyā varīṇā prāthasva □ brahmā jajñāna-mprāthama-
mpurastādivi sīmaṭa-ssuruchō vēna āvaḥ □ sa buddhniyā upamā āsya viṣṭhā-
ssataśchā yōnimasātaśchā vivāḥ □ hiraṇyagarbha-ssamāvartatāgrē bhūtasyā jātaḥ
patirēkā āsīt □ sa dād̥hāra pṛthivī-ndyāmūtēmā-ṅkasmai dēvāyā haviṣā vidhēma □
draḡhsaśchāskanda pṛthivīmanu- [pṛthivīmanú, dyāmīma-ñcha] 34

-dyāmīma-ñcha yōnīmanu yaśchā pūrvāḥ □ tṛtīyam yōnīmanú sañcharānta-ndraḡhsa-
ñjuhōmyanú sapta hōtrāḥ □ namō astu śarpēbhyō yē kē chá pṛthivīmanú □ yē
āntarīkṣē yē divi tēbhyā-ssarpēbhyō namāḥ □ yē-dō rōchanē divō yē vā sūryāsyā
raśmīṣu □ yēśmāḡhsu sadāḥ kṛta-ntēbhyā-ssarpēbhyō namāḥ □ yā iṣāvō yātu
dhānānām ~myē vā vanaspatīgṃranú □ yē vā-vaṭēṣu śērātē tēbhyā-ssarpēbhyō
namāḥ □ 35 □

(maḥō - 'nú - yātudhānānā - mēkādaśa cha) (a. 8)

dhruvā-'sī dharuṇā-'stṛtā viśvakārmaṇā sukṛtā □ mā tvā samudra udvādhīnmā
sūparṇō vyāthamānā pṛthivī-ndrgṃha □ prajāpātistvā sādāyatu pṛthivyāḥ pṛṣṭhē
vyachāsvatī-mprathāsvatī-mprathō-'si pṛthivyāsi bhūrāsi bhūmīraṣyadītirasi
viśvadhāyā viśvāsyā bhuvānasya dhātṛī pṛthivīm yāchCha pṛthivī-ndrgṃha pṛthivī-
mmā higṃsīrviśvāsmāi prāṇāyāpānāyā vyānāyōdānāyā pratiṣṭhāyai [pratiṣṭhāyai,
charitrāyā-] 36

charitrāyā-'gnistvā-'bhi pātu mahyā svastyā Chardiṣā śantāmēnā tayā dēvatāyā-
ṅgirāsva-ddhruvā sīda □ kāṇḍā-tkāṇḍā-tprarōhāntī parūṣaḡparūṣaḡ parī □ ēvā nō

dūrvē pra tānu sahasrēṇa śatēnā cha □ yā śatēnā pratānōṣi sahasrēṇa vīrōhāsi □ tasyāstē dēvīṣṭakē vīdhēmā haṇiṣā vāyam □ aśāḍhā-‘sī saḥāmānā saḥasvārātī-ssahāsvārātīyāta-ssahāsva pṛtānā-ssahāsva pṛtanyātaḥ □ sahasrāvīryā- [sahasrāvīryā, aśī sā mā jinva □] 37

-‘sī sā mā jinva □ madhu vātā ṛtāyātē madhū kṣaranti sindhāvaḥ □ māddhvīrna-ssantvōśadhīḥ □ madhu naktāmutōśasi madhūma-tpārthivaḥ rajāḥ □ madhu dyaurāstu naḥ pītā □ madhūmā-nnō vanāspati-rmadhūmāgṃ astu sūryāḥ □ māddhvīrgāvō bhavantu naḥ □ maḥī dyauḥ pṛthivī chā na īmaṃ yajña-mmimikṣatām □ pīpṛtā-nnō bharīmabhiḥ □ ta-dviṣṇōḥ parāma- [parāmam, paḍagṃ sadā paśyanti] 38

-mpaḍagṃ sadā paśyanti sūryāḥ □ divīva chakṣurātātām □ dhruvā-‘sī pṛthivi saḥāsva pṛtanyātaḥ □ syūtā dēvēbhīramṛtēnā ”gāḥ □ yāstē agnē sūryē ruchā udyātō divāmātānvanti raśmibhiḥ □ tābhi-ssarvābhī ruchē janāya naskṛdhi □ yā vō dēvā-ssūryē ruchō gōśvaśvēṣu yā ruchāḥ □ indrāgnī tābhi-ssarvābhī ruchā-nnō dhatta bṛhaspatē □ vīrā- [vīrāt, jyōtīradhāraya-] 39

-d̥jyōtīradhāraya-thsāmṛā-d̥jyōtīradhāraya-thsvārā-d̥jyōtīradhārayat □ agnē yukṣvā hi yē tavāśvāsō dēva sād̥havāḥ □ araṃ vahāntyāśavāḥ □ yukṣvā hi dēvaḥūtāmāgṃ aśvāgṃ agnē raṭhīrīva □ ni hōtā pūrvya-ssādaḥ □ draḥsaśchāskanda pṛthivīmanu dyāmīma-ñcha yōṇīmanu yaścha pūrvāḥ □ ṛtīyaṃ yōṇīmanu sañcharānta-ndraḥsa-ñjuhōmyanu sapta [ ] 40

hōtrāḥ □ abhūdīdam viśvāsyā bhuvānasyā vājīnamāgnē-rvaiśvānarasyā cha □ aḥgnirjyōtiṣā jyōtiṣmā-nrukṃō varchāsā varchāsvān □ ṛchē tvā ruchē tvā sami-thsrāvanti śarītō na dhēnāḥ □ antarḥṛdā manāsā pūyamānāḥ □ ghṛtasyā dhārā aḥbhi chākaśīmi □ hiraṇyayō vētasō maddhyā āsām □ tasmiñthsupaṇṇō mādhuḥkṛ-ṭkūlāyī bhajānnāstē madhū dēvatābhyaḥ □ tasyā sa tē harāya-ssapta tīrē svadhā-nduhānā aṃrtāsyā dhārām □ 41 □

(pratiṣṭhāyai - sahasrāvīryā - parāmaṃ - ~ṃvīrāṭth - sapta - tīrē - chaṭvāri cha) (a. 9)

ādītya-ṅgarbha-mpayāsā samañjan-thsahasrāsya pratīmāṃ vīśvarūpam □ pari vṛṅgdhi harāsā mā-‘bhi mṛkṣa-śśatāyūṣa-nkṛṇuhi chīyamānaḥ □ īma-mmā higṃsīrdvipādā-mpaśūnāgṃ saḥāsrākṣā mēdha ā chīyamānaḥ □ māyumarāṇyamanu tē diśāmi tēnā chinvānastānuvō ni śīda □ vātāsyā dhrājiṃ varūnasyā nābhīmaśvā-ñjajñānagṃ sārīrasyā maddhyē □ śīśū-nnādīnāgṃ harīmadrībuddhamāgnē mā higṃsīḥ [mā higṃsīḥ, paṇamē vyōmann □] 42

parāme vyōmann □ īma-mmā higṃsīrēkāśapha-mpaśūnā-nkānikṛadaṃ vājīnaṃ vājīnēṣu □ gaṇamāraṇyamanu tē diśāmi tēnā chinvānastānuvō ni śīda □

ajásraṁindúmaruṣa-mbhúraṇyumaḡnimīḍē pūrvachittaṁ namōbhiḥ □ sa parvābhir-
ṛtuṣaḥ kalpāmānō gā-mmā higṁsīrāditiṁ vīrājām □ imagṁ sāmudragṁ śatadhāramu-
thsām vyāchyamāna-mbhuvānasya maddhyē □ ghṛta-nduhānā-madīti-ñjanāyāgnē mā
[-madīti-ñjanāyāgnē mā, higṁsīḥ parāmē vyōmann □] 43

higṁsīḥ parāmē vyōmann □ gaṁvayamāraṇyamanú tē diśāmi tēnā chinṁvānastānuvō ni
ṣīda □ varūtri-ntvaṣṭurvarūṇasya nābhīmavi-ñjajñānāgṁ rajāsaḥ parāsmāt □ maḥigṁ
sāhaśrīmasūrasya māyāmagṁ mā higṁsīḥ parāmē vyōmann □ imāmūrṇāyuyṁ
varūṇasya māyā-ntvachā-mpaśūnā-ndvipadā-ñchatuṣpadām □ tvaṣṭuḥ prajāñā-
mpraṭhama-ñjanitramagnē mā higṁsīḥ parāmē vyōmann □ uṣṭrāmāraṇyamanú
[uṣṭrāmāraṇyamanú, tē diśāmi tēnā] 44

tē diśāmi tēnā chinṁvānastānuvō ni ṣīda □ yō aḡnirāgnēsta-paśō-‘dhī jāta-śśōchā-
tprthivyā ūta vā divasparī □ yēnā prajā viśvakārmā vyāna-ṭtamagnē hēḍaḥ parī tē
vrṇaktu □ ajā hyāgnērajāniṣṭa garbhā-thsā vā āpaśyajanītāramagrē □ tayā
rōhāmāyannupa mēddhyāśastayā dēvā dēvatāmagrā āyann □ śarābha-( )-
māraṇyamanú tē diśāmi tēnā chinṁvānastānuvō niṣīda □ 45 □

(agnē mā higṁsī - ragnē mōṣṭrāmā - raṇyamanú - śarābhan - navā cha) (a. 10)

*(ādītya mīmandvipādē mayuyṁ vātasā ‘śvā mīma mēkāśapha ṅgaṁrama
jāsraṅgavayam varūtri mavi mīmāmūrṇāryu muṣṭram yō aḡni-śśārabham)*

indrāgnī rōchānā divaḥ parī vājēṣu bhūṣathaḥ □ tadvā-ñchēti pravīryām □ śñathā-
dvṛtramūta sánōti vājamindrā yō aḡnī sahurī saparyāt □ irajyantā vaśavyāsaḥ bhūrē-
ssahāstamā sahasā vājāyantā □ pra chārṣaṇibhyaḥ pṛtanā havēṣu pra pṛthivyā
rīrichāthē divaśchā □ pra sindhūbhyaḥ pragiribhyō mahītvā prēndrāgnī viśvā bhuvānā-
‘tyānyā □ marūtō yasya hi [ ] 46

kṣayē pāthā divō vimahasā □ sa sūgōpātāmō janāḥ □ yajñairvā yajñavāhasō
viprāsaḥ vā maṭīnām □ marūta-śśrṇutā havām □ śrīyasē ka-mbhānubhi-ssa-
mmimikṣirē tē raśmibhīsta ṛkvābhi-ssukhādayāḥ □ tē vāśīmanta iṣmiṇō abhīravō vidrē
prijasya mārūtasya dhāmnāḥ □ avā tē hēḍa, udūttamam □ kayā naśchitra ā
bhūvadūti śadā vṛdhā-ssakhā □ kayā śachiṣṭhayā vṛtā □ 47 □

kō ādya yūnktē dhuri gā ṛtasya śīmīvatō bhāminō durhṛṇāyūn □ āsanniṣūn. hṛthsvasō
mayōbhūn. ya ēṣā-mbhṛtyāmṛnadhā-thsa jīvāt □ agnē nayā, ”dēvānāgṁ śannō
bhavantu, vājēvājē □ aḡhsvāgnē sadhiṣṭavaḥ sauśadhīranú ruddhyasē □ garbhē
sañjāyasē punāḥ □ vṛṣā sōma dyumāgṁ āsi vṛṣā dēva vṛṣāvrataḥ □ vṛṣā dharmāni
dadhiṣē □ ima-mmē varuṇa , tattvā yāmitva-annō agnēsa tva-annō agnē □ 48 □

(hi - vṛtā - ma - ēkādaśa cha) (a. 11)

(viṣṇōḥ kramō-'si - diṡvaspa - ryannāpatē - 'pēta - samītaṃ - ~ṃyā jātā - mā nō
higṃsī - dābhyāsthā-d- dhruvā - 'syāḍītyaṅgarbha - mindrāgnī rōcha - naikādaśa)

(viṣṇō - rasmin. haṡvyē - tī tvā-'haṃ - dhītibhī - rhōtrā - aṡṡāchātvarigṃśat)

(viṣṇōḥ kramō-'sī, tvannō agnē sa tvannō agnē)

□ harīḥ ōm □

□ kṡṡṇa yajurvēdīya taittirīya saṃhitāyā-ñchaturtha kāṇḍē dvitīyaḥ praśna-ssamāptaḥ
□

Sri Amritananda Natha Guruvu Garu, Amrita Nilayam, Gowravaram Village & Post, Kavali Mandal, Nellore District, Andhra Pradesh.
Phone Number: +91 9493475515 | www.amritanilayam.org